

Kabdebó Tamás

A MAGYAR-ÍR PÁRHUZAM ÉS ARTHUR GRIFFITH MAGYAR TÖRTÉNELMI FORRÁSAI

Az egyik legkorábbi forrásunk egy krónikarészlet,¹ amely magyar ember Írországbeli látogatásáról tesz említést. Zsigmond császár uralkodása idején egy Tar Lőrinc nevű magyar pap megjárta Szt. Patrik purgatóriumát Lough Dergben. Utazásáról némiképp Szt. Brendán hajóúttjára emlékeztető latin nyelvű írásban számol be, a középkori tudósításokhoz hasonlóan nem tévén különbséget képzelet és valóság, legenda és útleírás, vallásos élmény és politikum között. Tar Lőrincsel a szívbéli aggodalom írta e pokoli riportot, ahová Szt. Patrik purgatóriumán át jutott, és ahol látta a császárt tűzön pörkölődni, hogy így módon buzdítsa megjobbulásra az elveszés állapotában lévő uralkodót. Ez a latin nyelvű „úti beszámoló” ismert volt Tinódi Lantos Sebestyén, a népszerű 16. századi katonaköltő, a Tar látomását felelevenítő *Zsigmond király és császárunk krónikája*² (1552) szerzője előtt.

Walter Lynch, Clonfert püspöke, aki Cromwell csapatai elől 1655 után néhány évre Győr városában talált menedéket, hálából egy Szűz Mária képet ajándékozott a helybéli székesegyháznak. Ezt az 1697. évi Szt. Patrik-napi csoda után Könnyhullató Madonnaként tisztelték századokon át, és megmutatták az 1985-ben Magyarországra látogató Tomás Ó Fiaich kardinálisnak is, amint arról e sorok írójának utóbb beszámolt. Mindezt Pataky Kornél, Győr püspöke a jelen szerzőnek írt 1988. március 23-i levelében meg is erősítette.

A Mohács után területileg három részre szakadt országot vallásilag a katolikus és protestáns tömb osztotta meg.

A 17. századi magyar történész vallási hovatartozásától függően vagy együttérzéssel, vagy ellenszenvvel viseltetett Írország szorult helyzete iránt, amennyiben az ott zajló eseményekről egyáltalán említést tett. Ám ez a helyes ítéletalkotáshoz vajmi kevésbé szolgálhatott támpontul egy olyan világban, ahol a politikai szövetségkötések háttere éppoly zűrzavaros volt, mint az egyéni érdekszövetségeké.³ Így fordulhatott elő, hogy a protestáns Cserei Mihály a 18. század elején a katolikus Habsburg királlyal rokonszenvezzen, aki azidőtájt történetesen Anglia szövetségese volt XIV. Lajos Franciaországával szemben. 1708-ban Cserei ezt írta: „Megindult vala már Dux de Vallis⁴ a francia hajóival Hybernia felé, de megértvén, hogy az ánglusok már benn vadnak, arcpirulva, mint azelőtt, visszamene, az angliai királyné pedig megüzené a franciáknak, soha többször olyan állhatatlan, hamis, csalárd emberrel tractába nem ereszkedik...”.

Magyarország és Írország közös sorsának eszméje II. Rákóczi Ferenc fejedelemtől származik, aki hazája felszabadítása érdekében XIV. Lajossal kényszerült szövetségre lépni a Habsburgok ellen. Tanúja volt, hogy a magyarországi török uralom megszűnésével (1688) hogyan kebelezi be az osztrák birodalom a félig független Erdélyt, és hogy a „visszahódított” Magyarországon hogyan kezdi kiépíteni abszolút hatalmát. A Rákóczi vezette szabadságharc (1703–1711) nem annyira a reguláris hadseregek összecsapása, mint inkább gerillaháború volt. „Mióta Ceasar a gallok ellen hadat viselt, nem hiszem, hogy ehhez hasonló

¹ „Énekben hallottam, úgy volt, vagy nem volt, Tar Lőrinc hogy pokolba bément volt, Egy tüzes nyoszolyát ő látott volt, Négy szeginél négy tüzes ember áll volt.” *Tinódi Lantos Sebestyén: Zsigmond király és császárnak krónikája*, 1552. (Hét évszázad magyar versei. Budapest, Szépirodalmi, 1954, 274.); Szövérfy József szerint (St. Patrick's Purgatory and the Hungarians, in: *The Hungarian Quarterly*, 1962, 3. kötet, 115-132.) egy bizonyos György nevű lovag volt az első magyar látogató Írországban 1353-ban.

² Luxemburgi Zsigmond, 1387–1437, magyar király. Léteznek más magyar utalások is a „purgatórium”-ra: Horváth János: *A magyar irodalmi művelés kezdetei* (1931, 199.). Horváth valószínűleg téved. *A Tractatus de Purgatorio sancti Patricii* egy H. of Saltery nevű sztercita szerzetes műve, melynek keletkezése 1179 és 1184 közé tehető. *J. M. Picard és Y. de Pontofray: Saint Patrick's s Purgatory*, Dublin, 1985).

³ A katolikus megközelítés: *P. F. Aug. Maria Rosner: Servitus Mariana Alpicis Austriacis in Germaniae, Hungariae et Boemiae regne reparata* (1677); és amivel polemizál, a protestáns szemlélet: *Cserei Mihály: Erdély históriája* (1661–1711; 1983).

⁴ Dux de Vallis: a walesi herceg, azaz a trónkövetelő III. Jakab. *Ibid.* 408.

Az egyik legkorábbi forrásunk egy krónikarészlet,¹ amely magyar ember Írországbeli látogatásáról tesz említést. Zsigmond császár uralkodása idején egy Tar Lőrinc nevű magyar pap megjárta Szt. Patrik purgatóriumát Lough Dergben. Utazásáról némiképp Szt. Brendán hajóúttjára emlékeztető latin nyelvű írásban számol be, a középkori tudósításokhoz hasonlóan nem tévén különbséget képzelet és valóság, legenda és útleírás, vallásos élmény és politikum között. Tar Lőrincel a szívbeli aggodalom írta e pokoli riportot, ahová Szt. Patrik purgatóriumán át jutott, és ahol látta a császárt tűzön pörkölődni, hogy ily módon buzdítsa megjobbulásra az elveszés állapotában lévő uralkodót. Ez a latin nyelvű „úti beszámoló” ismert volt Tinódi Lantos Sebestyén, a népszerű 16. századi katonaköltő, a Tar látomását felelevenítő *Zsigmond király és császáruk krónikája*² (1552) szerzője előtt.

Walter Lynch, Clonfert püspöke, aki Cromwell csapatai előtt 1655 után néhány évre Győr városában talált menedéket, hálából egy Szűz Mária képet ajándékozott a helybeli székesegyháznak. Ezt az 1697. évi Szt. Patrik-napi csoda után Könnyhullató Madonnaként tisztelték századokon át, és megmutatták az 1985-ben Magyarországra látogató Tomás Ó Fiaich kardinálisnak is, amint arról e sorok írójának utóbb beszámolt. Mindezt Pataky Kornél, Győr püspöke a jelen szerzőnek írt 1988. március 23-i levelében meg is erősítette.

A Mohács után területileg három részre szakadt országot vallásilag a katolikus és protestáns tömb osztotta meg.

A 17. századi magyar történész vallási hovatartozásától függően vagy együttérzéssel, vagy ellenszenvvel viseltetett Írország szorult helyzete iránt, amennyiben az ott zajló eseményekről egyáltalán említést tett. Ám ez a helyes ítéletalkotáshoz vajmi kevésbé szolgálhatott támpontul egy olyan világban, ahol a politikai szövetségkötések háttere éppoly zűrzavaros volt, mint az egyéni érdekszövetségeké.³ Így fordulhatott elő, hogy a protestáns Cserei Mihály a 18. század elején a katolikus Habsburg királlyal rokonszenvezzen, aki azidőtájt történetesen Anglia szövetségese volt XIV. Lajos Franciaországával szemben. 1708-ban Cserei ezt írta: „Megindult vala már Dux de Vallis⁴ a francia hajóival Hybernia felé, de megértvén, hogy az angolok már benn vadnak, arcpirulva, mint azelőtt, visszamene, az angliai királyné pedig megüzené a franciáknak, soha többször olyan állhatatlan, hamis, csalárd emberrel tractába nem ereszkedik...”.

Magyarország és Írország közös sorsának eszméje II. Rákóczi Ferenc fejedelemtől származik, aki hazája felszabadítása érdekében XIV. Lajossal kényszerült szövetségre lépni a Habsburgok ellen. Tanúja volt, hogy a magyarországi török uralom megszűnésével (1688) hogyan kebelezi be az osztrák birodalom a félig független Erdélyt, és hogy a „visszahódított” Magyarországon hogyan kezdi kiépíteni abszolút hatalmát. A Rákóczi vezette szabadságharc (1703–1711) nem annyira a reguláris hadseregek összecsapása, mint inkább gerillaháború volt. „Mióta Ceasar a gallok ellen hadat viselt, nem hiszem, hogy ehhez hasonló

¹ „Énekben hallottam, úgy volt, vagy nem volt, Tar Lőrinc hogy pokolba bément volt, Egy tüzes nyoszolyát ő látott volt, Négy szeginél négy tüzes ember áll volt.” *Tinódi Lantos Sebestyén: Zsigmond király és császárnak krónikája*, 1552. (Hét évszázad magyar versei. Budapest, Szépirodalmi, 1954, 274.); Szövérfy József szerint (St. Patrick's Purgatory and the Hungarians, in: *The Hungarian Quarterly*, 1962, 3. kötet, 115-132.) egy bizonyos György nevű lovag volt az első magyar látogató Írországból 1353-ban.

² Luxemburgi Zsigmond, 1387–1437, magyar király. Léteznek más magyar utalások is a „purgatórium”-ra: Horváth János: *A magyar irodalmi művelés kezdetei* (1931, 199.). Horváth valószínűleg téved. *A Tractatus de Purgatorio sancti Patricii* egy H. of Saltery nevű cisztercita szerzetes műve, melynek keletkezése 1179 és 1184 közé tehető. *J. M. Picard és Y. de Pontofray: Saint Patrick's s Purgatory*, Dublin, 1985).

³ A katolikus megközelítés: *P. F. Aug. Maria Rosner: Servitus Mariana Alpiciis Austriacis in Germaniae, Hungariae et Boemiae regne reparata* (1677); és amivel polemizál, a protestáns szemlélet: *Cserei Mihály: Erdély históriája* (1661–1711; 1983).

⁴ Dux de Vallis: a walesi herceg, azaz a trónkövetelő III. Jakab. *Ibid.* 408.

Az egyik legkorábbi forrásunk egy krónikarészlet,¹ amely magyar ember Írországbeli látogatásáról tesz említést. Zsigmond császár uralkodása idején egy Tar Lőrinc nevű magyar pap megjárta Szt. Patrik purgatóriumát Lough Dergben. Utazásáról némiképp Szt. Brendán hajóúttjára emlékeztető latin nyelvű írásban számol be, a középkori tudósításokhoz hasonlóan nem tévén különbséget képzelet és valóság, legenda és útleírás, vallásos élmény és politikum között. Tar Lőrincsel a szívbeli aggodalom írta e pokoli riportot, ahová Szt. Patrik purgatóriumán át jutott, és ahol látta a császárt tűzön pörkölődni, hogy ily módon buzdítsa megjobbulásra az elveszés állapotában lévő uralkodót. Ez a latin nyelvű „úti beszámoló” ismert volt Tinódi Lantos Sebestyén, a népszerű 16. századi katonaköltő, a Tar látomását felelevenítő *Zsigmond király és császárunk krónikája*² (1552) szerzője előtt.

Walter Lynch, Clonfert püspöke, aki Cromwell csapatai elől 1655 után néhány évre Győr városában talált menedéket, hálaából egy Szűz Mária képet ajándékozott a helybeli székesegyháznak. Ezt az 1697. évi Szt. Patrik-napi csoda után Könnyhullató Madonnaként tisztelték századokon át, és megmutatták az 1985-ben Magyarországra látogató Tomás Ó Fiaich kardinálisnak is, amint arról e sorok írójának utóbb beszámolt. Mindezt Pataky Kornél, Győr püspöke a jelen szerzőnek írt 1988. március 23-i levelében meg is erősítette.

A Mohács után területileg három részre szakadt országot vallásilag a katolikus és protestáns tömb osztotta meg.

A 17. századi magyar történész vallási hovatartozásától függően vagy együttérzéssel, vagy ellenszenvvel viseltetett Írország szorult helyzete iránt, amennyiben az ott zajló eseményekről egyáltalán említést tett. Ám ez a helyes ítéletalkotáshoz vajmi kevésbé szolgálhatott támpontul egy olyan világban, ahol a politikai szövetségkötések háttere éppoly zűrzavaros volt, mint az egyéni érdekszövetségeké.³ Így fordulhatott elő, hogy a protestáns Cserei Mihály a 18. század elején a katolikus Habsburg királlyal rokonszenvezzen, aki azidőtájt történetesen Anglia szövetségese volt XIV. Lajos Franciaországával szemben. 1708-ban Cserei ezt írta: „Megindult vala már Dux de Vallis⁴ a francia hajóival Hybernia felé, de megértvén, hogy az angolok már benn vadnak, arcpirulva, mint azelőtt, visszamene, az angliai királyné pedig megüzené a franciáknak, soha többször olyan állhatatlan, hamis, csalárd emberrel tractába nem ereszkedik...”.

Magyarország és Írország közös sorsának eszméje II. Rákóczi Ferenc fejedelemtől származik, aki hazája felszabadítása érdekében XIV. Lajossal kényszerült szövetségre lépni a Habsburgok ellen. Tanúja volt, hogy a magyarországi török uralom megszűnésével (1688) hogyan kebelezi be az osztrák birodalom a félig független Erdélyt, és hogy a „visszahódított” Magyarországon hogyan kezdi kiépíteni abszolút hatalmát. A Rákóczi vezette szabadságharc (1703–1711) nem annyira a reguláris hadseregek összecsapása, mint inkább gerillaháború volt. „Mióta Ceasar a gallok ellen hadat viselt, nem hiszem, hogy ehhez hasonló

¹ „Énekben hallottam, úgy volt, vagy nem volt, Tar Lőrinc hogy pokolba bément volt, Egy tüzes nyoszolyát ő látott volt, Négy szeginél négy tüzes ember áll volt.” *Tinódi Lantos Sebestyén: Zsigmond király és császárnak krónikája*, 1552. (Hét évszázad magyar versei. Budapest, Szépirodalmi, 1954, 274.); Szövérfy József szerint (St. Patrick's Purgatory and the Hungarians, in: *The Hungarian Quarterly*, 1962, 3. kötet, 115-132.) egy bizonyos György nevű lovag volt az első magyar látogató Írországból 1353-ban.

² Luxemburgi Zsigmond, 1387–1437, magyar király. Léteznek más magyar utalások is a „purgatórium”-ra: Horváth János: *A magyar irodalmi művelés kezdetei* (1931, 199.). Horváth valószínűleg téved. *A Tractatus de Purgatorio sancti Patricii* egy H. of Saltery nevű cisztercita szerzetes műve, melynek keletkezése 1179 és 1184 közé tehető. *J. M. Picard és Y. de Pontofray: Saint Patrick's s Purgatory*, Dublin, 1985).

³ A katolikus megközelítés: *P. F. Aug. Maria Rosner: Servitus Mariana Alpiciis Austriacis in Germaniae, Hungariae et Boemiae regne reparata* (1677); és amivel polemizál, a protestáns szemlélet: *Cserei Mihály: Erdély históriája* (1661–1711; 1983).

⁴ Dux de Vallis: a walesi herceg, azaz a trónkövetelő III. Jakab. *Ibid.* 408.

Az egyik legkorábbi forrásunk egy krónikarészlet,¹ amely magyar ember írországbeli látogatásáról tesz említést. Zsigmond császár uralkodása idején egy Tar Lőrinc nevű magyar pap megjárta Szt. Patrik purgatóriumát Lough Dergben. Utazásáról némiképp Szt. Brendán hajóúttjára emlékeztető latin nyelvű írásban számol be, a középkori tudósításokhoz hasonlóan nem tévén különbséget képzelet és valóság, legenda és útleírás, vallásos élmény és politikum között. Tar Lőrincsel a szívbeli aggodalom írta e pokoli riportot, ahová Szt. Patrik purgatóriumán át jutott, és ahol látta a császárt tűzön pörkölődni, hogy ily módon buzdítsa megjobbulásra az elveszés állapotában lévő uralkodót. Ez a latin nyelvű „úti beszámoló” ismert volt Tinódi Lantos Sebestyén, a népszerű 16. századi katonaköltő, a Tar látomását felelevenítő *Zsigmond király és császárunk krónikája*² (1552) szerzője előtt.

Walter Lynch, Clonfert püspöke, aki Cromwell csapatai elől 1655 után néhány évre Győr városában talált menedéket, hálaából egy Szűz Mária képet ajándékozott a helybeli székesegyháznak. Ezt az 1697. évi Szt. Patrik-napi csoda után Könnyhullató Madonnaként tisztelték századokon át, és megmutatták az 1985-ben Magyarországra látogató Tomás Ó Fiaich kardinálisnak is, amint arról e sorok írójának utóbb beszámolt. Mindezt Pataky Kornél, Győr püspöke a jelen szerzőnek írt 1988. március 23-i levelében meg is erősítette.

A Mohács után területileg három részre szakadt országot vallásilag a katolikus és protestáns tömb osztotta meg.

A 17. századi magyar történész vallási hovatartozásától függően vagy együttérzéssel, vagy ellenszenvvel viseltetett Írország szorult helyzete iránt, amennyiben az ott zajló eseményekről egyáltalán említést tett. Ám ez a helyes ítéletalkotáshoz vajmi kevésbé szolgálhatott támpontul egy olyan világban, ahol a politikai szövetségkötések háttere éppoly zűrzavaros volt, mint az egyéni érdekszövetségeké.³ Így fordulhatott elő, hogy a protestáns Cserei Mihály a 18. század elején a katolikus Habsburg királlyal rokonszenvezzen, aki azidőtájt történetesen Anglia szövetségese volt XIV. Lajos Franciaországával szemben. 1708-ban Cserei ezt írta: „Megindult vala már Dux de Vallis⁴ a francia hajóival Hybernia felé, de megértvén, hogy az angolok már benn vadnak, arcpirulva, mint azelőtt, visszamene, az angliai királyné pedig megüzené a franciáknak, soha többször olyan állhatatlan, hamis, csalárd emberrel tractába nem ereszkedik...”.

Magyarország és Írország közös sorsának eszméje II. Rákóczi Ferenc fejedelemtől származik, aki hazája felszabadítása érdekében XIV. Lajossal kényszerült szövetségre lépni a Habsburgok ellen. Tanúja volt, hogy a magyarországi török uralom megszűnésével (1688) hogyan kebelezi be az osztrák birodalom a félig független Erdélyt, és hogy a „visszahódított” Magyarországon hogyan kezdi kiépíteni abszolút hatalmát. A Rákóczi vezette szabadságharc (1703–1711) nem annyira a reguláris hadseregek összecsapása, mint inkább gerillaháború volt. „Mióta Ceasar a gallok ellen hadat viselt, nem hiszem, hogy ehhez hasonló

¹ „Énekben hallottam, úgy volt, vagy nem volt, Tar Lőrinc hogy pokolba bément volt, Egy tüzes nyoszolyát ő látott volt, Négy szeginél négy tüzes ember áll volt.” *Tinódi Lantos Sebestyén: Zsigmond király és császárnak krónikája*, 1552. (Hét évszázad magyar versei. Budapest, Szépirodalmi, 1954, 274.); Szövérfy József szerint (St. Patrick's Purgatory and the Hungarians, in: *The Hungarian Quarterly*, 1962, 3. kötet, 115-132.) egy bizonyos György nevű lovag volt az első magyar látogató Írországból 1353-ban.

² Luxemburgi Zsigmond, 1387–1437, magyar király. Léteznek más magyar utalások is a „purgatórium”-ra: Horváth János: *A magyar irodalmi művelés kezdetei* (1931, 199.). Horváth valószínűleg téved. *A Tractatus de Purgatorio sancti Patricii* egy H. of Saltery nevű cisztercita szerzetes műve, melynek keletkezése 1179 és 1184 közé tehető. *J. M. Picard és Y. de Pontofray: Saint Patrick's s Purgatory*, Dublin, 1985).

³ A katolikus megközelítés: *P. F. Aug. Maria Rosner: Servitus Mariana Alpiciis Austriacis in Germaniae, Hungariae et Boemiae regne reparata* (1677); és amivel polemizál, a protestáns szemlélet: *Cserei Mihály: Erdély históriája* (1661–1711; 1983).

⁴ Dux de Vallis: a walesi herceg, azaz a trónkövetelő III. Jakab. *Ibid.* 408.

Az egyik legkorábbi forrásunk egy krónikarészlet,¹ amely magyar ember írországbeli látogatásáról tesz említést. Zsigmond császár uralkodása idején egy Tar Lőrinc nevű magyar pap megjárta Szt. Patrik purgatóriumát Lough Dergben. Utazásáról némiképp Szt. Brendán hajóútjára emlékeztető latin nyelvű írásban számol be, a középkori tudósításokhoz hasonlóan nem tévén különbséget képzelet és valóság, legenda és útleírás, vallásos élmény és politikum között. Tar Lőrincsel a szívbéli aggodalom írta e pokoli riportot, ahová Szt. Patrik purgatóriumán át jutott, és ahol látta a császárt tűzön pörkölődni, hogy ily módon buzdítsa megjobbulásra az elveszés állapotában lévő uralkodót. Ez a latin nyelvű „úti beszámoló” ismert volt Tinódi Lantos Sebestyén, a népszerű 16. századi katonaköltő, a Tar látomását felelevenítő *Zsigmond király és császárunk krónikája*² (1552) szerzője előtt.

Walter Lynch, Clonfert püspöke, aki Cromwell csapatai elől 1655 után néhány évre Győr városában talált menedéket, hálából egy Szűz Mária képet ajándékozott a helybéli székesegyháznak. Ezt az 1697. évi Szt. Patrik-napi csoda után Könnyhullató Madonnaként tisztelték századokon át, és megmutatták az 1985-ben Magyarországra látogató Tomás Ó Fiaich kardinálisnak is, amint arról e sorok írójának utóbb beszámolt. Mindezt Pataky Kornél, Győr püspöke a jelen szerzőnek írt 1988. március 23-i levelében meg is erősítette.

A Mohács után területileg három részre szakadt országot vallásilag a katolikus és protestáns tömb osztotta meg.

A 17. századi magyar történész vallási hovatartozásától függően vagy együttérzéssel, vagy ellenszenvvel viseltetett Írország szorult helyzete iránt, amennyiben az ott zajló eseményekről egyáltalán említést tett. Ám ez a helyes ítéletalkotáshoz vajmi kevéssé szolgálhatott támpontul egy olyan világban, ahol a politikai szövetségkötések háttere éppoly zűrzavaros volt, mint az egyéni érdekszövetségeké.³ Így fordulhatott elő, hogy a protestáns Cserei Mihály a 18. század elején a katolikus Habsburg királlyal rokonszenvezzen, aki azidőtájt történetesen Anglia szövetségese volt XIV. Lajos Franciaországával szemben. 1708-ban Cserei ezt írta: „Megindult vala már Dux de Vallis⁴ a francia hajóival Hybernia felé, de megértvén, hogy az anglosok már benn vadnak, arcpirulva, mint azelőtt, visszamene, az angliai királyné pedig megüzené a franciáknak, soha többször olyan állhatatlan, hamis, csalárd emberrel tractába nem ereszkedik...”.

Magyarország és Írország közös sorsának eszméje II. Rákóczi Ferenc fejedelemtől származik, aki hazája felszabadítása érdekében XIV. Lajossal kényszerült szövetségre lépni a Habsburgok ellen. Tanúja volt, hogy a magyarországi török uralom megszűnésével (1688) hogyan kebelezi be az osztrák birodalom a félig független Erdélyt, és hogy a „visszahódított” Magyarországon hogyan kezdi kiépíteni abszolút hatalmát. A Rákóczi vezette szabadságharc (1703–1711) nem annyira a reguláris hadseregek összecsapása, mint inkább gerillaháború volt. „Mióta Ceasar a gallok ellen hadat viselt, nem hiszem, hogy ehhez hasonló

¹ „Éneken hallottam, úgy volt, vagy nem volt, Tar Lőrinc hogy pokolba bément volt, Egy tüzes nyoszolyát ő látott volt, Négy szeginél négy tüzes ember áll volt.” *Tinódi Lantos Sebestyén: Zsigmond király és császárnak krónikája*, 1552. (Hét évszázad magyar versei. Budapest, Szépirodalmi, 1954, 274.); Szövérfy József szerint (St. Patrick's Purgatory and the Hungarians, in: *The Hungarian Quarterly*, 1962, 3. kötet, 115-132.) egy bizonyos György nevű lovag volt az első magyar látogató Írországból 1353-ban.

² Luxemburgi Zsigmond, 1387–1437, magyar király. Léteznek más magyar utalások is a „purgatórium”-ra: Horváth János: *A magyar irodalmi művelés kezdetei* (1931, 199.). Horváth valószínűleg téved. *A Tractatus de Purgatorio sancti Patricii* egy H. of Saltery nevű cisztercita szerzetes műve, melynek keletkezése 1179 és 1184 közé tehető. *J. M. Picard és Y. de Pontofray: Saint Patrick's s Purgatory*, Dublin, 1985).

³ A katolikus megközelítés: *P. F. Aug. Maria Rosner: Servitus Mariana Alpiciis Austriacis in Germaniae, Hungariae et Boemiae regne reparata* (1677); és amivel polemizál, a protestáns szemlélet: *Cserei Mihály: Erdély históriája* (1661–1711; 1983).

⁴ Dux de Vallis: a walesi herceg, azaz a trónkövetelő III. Jakab. *Ibid.* 408.

Az egyik legkorábbi forrásunk egy krónikarészlet,¹ amely magyar ember írországbeli látogatásáról tesz említést. Zsigmond császár uralkodása idején egy Tar Lőrinc nevű magyar pap megjárta Szt. Patrik purgatóriumát Lough Dergben. Utazásáról némiképp Szt. Brendán hajóúttjára emlékeztető latin nyelvű írásban számol be, a középkori tudósításokhoz hasonlóan nem tévén különbséget képzelet és valóság, legenda és útleírás, vallásos élmény és politikum között. Tar Lőrincel a szívbéli aggodalom írta e pokoli riportot, ahová Szt. Patrik purgatóriumán át jutott, és ahol látta a császárt tűzön pörkölődni, hogy ily módon buzdítsa megjobbulásra az elveszés állapotában lévő uralkodót. Ez a latin nyelvű „úti beszámoló” ismert volt Tinódi Lantos Sebestyén, a népszerű 16. századi katonaköltő, a Tar látomását felelevenítő *Zsigmond király és császárunk krónikája*² (1552) szerzője előtt.

Walter Lynch, Clonfert püspöke, aki Cromwell csapatai elől 1655 után néhány évre Győr városában talált menedéket, hálaából egy Szűz Mária képet ajándékozott a helybéli székesegyháznak. Ezt az 1697. évi Szt. Patrik-napi csoda után Könnyhullató Madonnaként tisztelték századokon át, és megmutatták az 1985-ben Magyarországra látogató Tomás Ó Fiaich kardinálisnak is, amint arról e sorok írójának utóbb beszámolt. Mindezt Pataky Kornél, Győr püspöke a jelen szerzőnek írt 1988. március 23-i levelében meg is erősítette.

A Mohács után területileg három részre szakadt országot vallásilag a katolikus és protestáns tömb osztotta meg.

A 17. századi magyar történész vallási hovatartozásától függően vagy együttérzéssel, vagy ellenszenvvel viseltetett Írország szorult helyzete iránt, amennyiben az ott zajló eseményekről egyáltalán említést tett. Ám ez a helyes ítéletalkotáshoz vajmi kevésbé szolgálhatott támpontul egy olyan világban, ahol a politikai szövetségkötések háttere éppoly zűrzavaros volt, mint az egyéni érdekszövetségeké.³ Így fordulhatott elő, hogy a protestáns Cserei Mihály a 18. század elején a katolikus Habsburg királlyal rokonszenvezzen, aki azidőtájt történetesen Anglia szövetségese volt XIV. Lajos Franciaországával szemben. 1708-ban Cserei ezt írta: „Megindult vala már Dux de Vallis⁴ a francia hajóival Hybernia felé, de megértvén, hogy az angolok már benn vadnak, arcpirulva, mint azelőtt, visszamene, az angliai királyné pedig megüzené a franciáknak, soha többször olyan állhatatlan, hamis, csalárd emberrel tractába nem ereszkedik...”.

Magyarország és Írország közös sorsának eszméje II. Rákóczi Ferenc fejedelemtől származik, aki hazája felszabadítása érdekében XIV. Lajossal kényszerült szövetségre lépni a Habsburgok ellen. Tanúja volt, hogy a magyarországi török uralom megszűnésével (1688) hogyan kebelezi be az osztrák birodalom a félig független Erdélyt, és hogy a „visszahódított” Magyarországon hogyan kezdi kiépíteni abszolút hatalmát. A Rákóczi vezette szabadságharc (1703–1711) nem annyira a reguláris hadseregek összecsapása, mint inkább gerillaháború volt. „Mióta Ceasar a gallok ellen hadat viselt, nem hiszem, hogy ehhez hasonló

¹ „Énekben hallottam, úgy volt, vagy nem volt, Tar Lőrinc hogy pokolba bément volt, Egy tüzes nyoszolyát ő látott volt, Négy szeginél négy tüzes ember áll volt.” *Tinódi Lantos Sebestyén: Zsigmond király és császárnak krónikája*, 1552. (Hét évszázad magyar versei. Budapest, Szépirodalmi, 1954, 274.); Szövérfy József szerint (St. Patrick's Purgatory and the Hungarians, in: *The Hungarian Quarterly*, 1962, 3. kötet, 115-132.) egy bizonyos György nevű lovag volt az első magyar látogató Írországból 1353-ban.

² Luxemburgi Zsigmond, 1387–1437, magyar király. Léteznek más magyar utalások is a „purgatórium”-ra: Horváth János: *A magyar irodalmi művelés kezdetei* (1931, 199.). Horváth valószínűleg téved. *A Tractatus de Purgatorio sancti Patricii* egy H. of Saltery nevű cisztercita szerzetes műve, melynek keletkezése 1179 és 1184 közé tehető. *J. M. Picard és Y. de Pontofray: Saint Patrick's s Purgatory*, Dublin, 1985).

³ A katolikus megközelítés: *P. F. Aug. Maria Rosner: Servitus Mariana Alpiciis Austriacis in Germaniae, Hungariae et Boemiae regne reparata* (1677); és amivel polemizál, a protestáns szemlélet: *Cserei Mihály: Erdély históriája* (1661–1711; 1983).

⁴ Dux de Vallis: a walesi herceg, azaz a trónkövetelő III. Jakab. *Ibid.* 408.

Az egyik legkorábbi forrásunk egy krónikarészlet,¹ amely magyar ember írországbeli látogatásáról tesz említést. Zsigmond császár uralkodása idején egy Tar Lőrinc nevű magyar pap megjárta Szt. Patrik purgatóriumát Lough Dergben. Utazásáról némiképp Szt. Brendán hajóúttjára emlékeztető latin nyelvű írásban számol be, a középkori tudósításokhoz hasonlóan nem tévén különbséget képzelet és valóság, legenda és útleírás, vallásos élmény és politikum között. Tar Lőrincsel a szívbeli aggodalom írta e pokoli riportot, ahová Szt. Patrik purgatóriumán át jutott, és ahol látta a császárt tűzön pörkölődni, hogy ily módon buzdítsa megjobbulásra az elveszés állapotában lévő uralkodót. Ez a latin nyelvű „úti beszámoló” ismert volt Tinódi Lantos Sebestyén, a népszerű 16. századi katonaköltő, a Tar látomását felelevenítő *Zsigmond király és császárunk krónikája*² (1552) szerzője előtt.

Walter Lynch, Clonfert püspöke, aki Cromwell csapatai elől 1655 után néhány évre Győr városában talált menedéket, hálából egy Szűz Mária képet ajándékozott a helybeli székesegyháznak. Ezt az 1697. évi Szt. Patrik-napi csoda után Könnyhullató Madonnaként tisztelték századokon át, és megmutatták az 1985-ben Magyarországra látogató Tomás Ó Fiaich kardinálisnak is, amint arról e sorok írójának utóbb beszámolt. Mindezt Pataky Kornél, Győr püspöke a jelen szerzőnek írt 1988. március 23-i levelében meg is erősítette.

A Mohács után területileg három részre szakadt országot vallásilag a katolikus és protestáns tömb osztotta meg.

A 17. századi magyar történész vallási hovatartozásától függően vagy együttérzéssel, vagy ellenszenvvel viseltetett Írország szorult helyzete iránt, amennyiben az ott zajló eseményekről egyáltalán említést tett. Ám ez a helyes ítéletalkotáshoz vajmi kevésbé szolgálhatott támpontul egy olyan világban, ahol a politikai szövetségkötések háttere éppoly zűrzavaros volt, mint az egyéni érdekszövetségeké.³ Így fordulhatott elő, hogy a protestáns Cserei Mihály a 18. század elején a katolikus Habsburg királlyal rokonszenvezzen, aki azidőtájt történetesen Anglia szövetségese volt XIV. Lajos Franciaországával szemben. 1708-ban Cserei ezt írta: „Megindult vala már Dux de Vallis⁴ a francia hajóival Hybernia felé, de megértvén, hogy az angolok már benn vadnak, arcpirulva, mint azelőtt, visszamene, az angliai királyné pedig megüzené a franciáknak, soha többször olyan állhatatlan, hamis, csalárd emberrel tractába nem ereszkedik...”.

Magyarország és Írország közös sorsának eszméje II. Rákóczi Ferenc fejedelemtől származik, aki hazája felszabadítása érdekében XIV. Lajossal kényszerült szövetségre lépni a Habsburgok ellen. Tanúja volt, hogy a magyarországi török uralom megszűnésével (1688) hogyan kebelezi be az osztrák birodalom a félig független Erdélyt, és hogy a „visszahódított” Magyarországon hogyan kezdi kiépíteni abszolút hatalmát. A Rákóczi vezette szabadságharc (1703–1711) nem annyira a reguláris hadseregek összecsapása, mint inkább gerillaháború volt. „Mióta Ceasar a gallok ellen hadat viselt, nem hiszem, hogy ehhez hasonló

¹ „Énekben hallottam, úgy volt, vagy nem volt, Tar Lőrinc hogy pokolba bément volt, Egy tüzes nyoszolyát ő látott volt, Négy szeginél négy tüzes ember áll volt.” *Tinódi Lantos Sebestyén: Zsigmond király és császárnak krónikája*, 1552. (Hét évszázad magyar versei. Budapest, Szépirodalmi, 1954, 274.); Szövérfy József szerint (St. Patrick's Purgatory and the Hungarians, in: *The Hungarian Quarterly*, 1962, 3. kötet, 115-132.) egy bizonyos György nevű lovag volt az első magyar látogató Írországból 1353-ban.

² Luxemburgi Zsigmond, 1387–1437, magyar király. Léteznek más magyar utalások is a „purgatórium”-ra: Horváth János: *A magyar irodalmi művelés kezdetei* (1931, 199.). Horváth valószínűleg téved. *A Tractatus de Purgatorio sancti Patricii* egy H. of Saltery nevű cisztercita szerzetes műve, melynek keletkezése 1179 és 1184 közé tehető. *J. M. Picard és Y. de Pontofray: Saint Patrick's s Purgatory*, Dublin, 1985).

³ A katolikus megközelítés: *P. F. Aug. Maria Rosner: Servitus Mariana Alpiciis Austriacis in Germaniae, Hungariae et Boemiae regne reparata* (1677); és amivel polemizál, a protestáns szemlélet: *Cserei Mihály: Erdély története* (1661–1711; 1983).

⁴ Dux de Vallis: a walesi herceg, azaz a trónkövetelő III. Jakab. *Ibid.* 408.

Az egyik legkorábbi forrásunk egy krónikarészlet,¹ amely magyar ember írországbeli látogatásáról tesz említést. Zsigmond császár uralkodása idején egy Tar Lőrinc nevű magyar pap megjárta Szt. Patrik purgatóriumát Lough Dergben. Utazásáról némiképp Szt. Brendán hajóújtjára emlékeztető latin nyelvű írásban számol be, a középkori tudósításokhoz hasonlóan nem tévén különbséget képzelet és valóság, legenda és útleírás, vallásos élmény és politikum között. Tar Lőrincsel a szívbéli aggodalom írta e pokoli riportot, ahová Szt. Patrik purgatóriumán át jutott, és ahol látta a császárt tűzön pörkölődni, hogy ily módon buzdítsa megjobbulásra az elveszés állapotában lévő uralkodót. Ez a latin nyelvű „úti beszámoló” ismert volt Tinódi Lantos Sebestyén, a népszerű 16. századi katonaköltő, a Tar látomását felelevenítő *Zsigmond király és császáruk krónikája*² (1552) szerzője előtt.

Walter Lynch, Clonfert püspöke, aki Cromwell csapatai elől 1655 után néhány évre Győr városában talált menedéket, hálából egy Szűz Mária képet ajándékozott a helybéli székesegyháznak. Ezt az 1697. évi Szt. Patrik-napi csoda után Könnyhullató Madonnaként tisztelték századokon át, és megmutatták az 1985-ben Magyarországra látogató Tomás Ó Fiaich kardinálisnak is, amint arról e sorok írójának utóbb beszámolt. Mindezt Pataky Kornél, Győr püspöke a jelen szerzőnek írt 1988. március 23-i levelében meg is erősítette.

A Mohács után területileg három részre szakadt országot vallásilag a katolikus és protestáns tömb osztotta meg.

A 17. századi magyar történész vallási hovatartozásától függően vagy együttérzéssel, vagy ellenszenvvel viseltetett Írország szorult helyzete iránt, amennyiben az ott zajló eseményekről egyáltalán említést tett. Ám ez a helyes ítéletalkotáshoz vajmi kevéssé szolgálhatott támpontul egy olyan világban, ahol a politikai szövetségkötések háttere éppoly zűrzavaros volt, mint az egyéni érdekszövetségeké.³ Így fordulhatott elő, hogy a protestáns Cserei Mihály a 18. század elején a katolikus Habsburg királlyal rokonszenvezzen, aki azidőtájt történetesen Anglia szövetségese volt XIV. Lajos Franciaországával szemben. 1708-ban Cserei ezt írta: „Megindult vala már Dux de Vallis⁴ a francia hajóival Hybernia felé, de megértvén, hogy az angolok már benn vadnak, arcpirulva, mint azelőtt, visszamene, az angliai királyné pedig megüzené a franciáknak, soha többször olyan állhatatlan, hamis, csalárd emberrel tractába nem ereszkedik...”.

Magyarország és Írország közös sorsának eszméje II. Rákóczi Ferenc fejedelemtől származik, aki hazája felszabadítása érdekében XIV. Lajossal kényszerült szövetségre lépni a Habsburgok ellen. Tanúja volt, hogy a magyarországi török uralom megszűnésével (1688) hogyan kebelezi be az osztrák birodalom a félig független Erdélyt, és hogy a „visszahódított” Magyarországon hogyan kezdi kiépíteni abszolút hatalmát. A Rákóczi vezette szabadságharc (1703–1711) nem annyira a reguláris hadseregek összecsapása, mint inkább gerillaháború volt. „Mióta Ceasar a gallok ellen hadat viselt, nem hiszem, hogy ehhez hasonló

¹ „Éneken hallottam, úgy volt, vagy nem volt, Tar Lőrinc hogy pokolba bément volt, Egy tüzes nyoszolyát ő látott volt, Négy szeginél négy tüzes ember áll volt.” *Tinódi Lantos Sebestyén: Zsigmond király és császárnak krónikája*, 1552. (Hét évszázad magyar versei. Budapest, Szépirodalmi, 1954, 274.); Szövérfy József szerint (St. Patrick's Purgatory and the Hungarians, in: *The Hungarian Quarterly*, 1962, 3. kötet, 115-132.) egy bizonyos György nevű lovag volt az első magyar látogató Írországból 1353-ban.

² Luxemburgi Zsigmond, 1387–1437, magyar király. Léteznek más magyar utalások is a „purgatórium”-ra: Horváth János: *A magyar irodalmi művelés kezdetei* (1931, 199.). Horváth valószínűleg téved. *A Tractatus de Purgatorio sancti Patricii* egy H. of Saltery nevű cisztercita szerzetes műve, melynek keletkezése 1179 és 1184 közé tehető. *(J. M. Picard és Y. de Pontofray: Saint Patrick's s Purgatory, Dublin, 1985).*

³ A katolikus megközelítés: *P. F. Aug. Maria Rosner: Servitus Mariana Alpiciis Austriacis in Germaniae, Hungariae et Boemiae regne reparata* (1677); és amivel polemizál, a protestáns szemlélet: *Cserei Mihály: Erdély históriája* (1661–1711; 1983).

⁴ Dux de Vallis: a walesi herceg, azaz a trónkövetelő III. Jakab. *Ibid.* 408.

Az egyik legkorábbi forrásunk egy krónikarészlet,¹ amely magyar ember Írországbeli látogatásáról tesz említést. Zsigmond császár uralkodása idején egy Tar Lőrinc nevű magyar pap megjárta Szt. Patrik purgatóriumát Lough Dergben. Utazásáról némiképp Szt. Brendán hajóútjára emlékeztető latin nyelvű írásban számol be, a középkori tudósításokhoz hasonlóan nem tévén különbséget képzelet és valóság, legenda és útleírás, vallásos élmény és politikum között. Tar Lőrincsel a szívbeli aggodalom írta e pokoli riportot, ahová Szt. Patrik purgatóriumán át jutott, és ahol látta a császárt tűzön pörkölődni, hogy ily módon buzdítsa megjobbulásra az elveszés állapotában lévő uralkodót. Ez a latin nyelvű „úti beszámoló” ismert volt Tinódi Lantos Sebestyén, a népszerű 16. századi katonaköltő, a Tar látomását felelevenítő *Zsigmond király és császáruk krónikája*² (1552) szerzője előtt.

Walter Lynch, Clonfert püspöke, aki Cromwell csapatai előtt 1655 után néhány évre Győr városában talált menedéket, hálából egy Szűz Mária képet ajándékozott a helybeli székesegyháznak. Ezt az 1697. évi Szt. Patrik-napi csoda után Könnyhullató Madonnaként tisztelték századokon át, és megmutatták az 1985-ben Magyarországra látogató Tomás Ó Fiaich kardinálisnak is, amint arról e sorok írójának utóbb beszámolt. Mindezt Pataky Kornél, Győr püspöke a jelen szerzőnek írt 1988. március 23-i levelében meg is erősítette.

A Mohács után területileg három részre szakadt országot vallásilag a katolikus és protestáns tömb osztotta meg.

A 17. századi magyar történész vallási hovatartozásától függően vagy együttérzéssel, vagy ellenszenvvel viseltetett Írország szorult helyzete iránt, amennyiben az ott zajló eseményekről egyáltalán említést tett. Ám ez a helyes ítéletalkotáshoz vajmi kevésbé szolgálhatott támpontul egy olyan világban, ahol a politikai szövetségkötések háttere éppoly zűrzavaros volt, mint az egyéni érdekszövetségeké.³ Így fordulhatott elő, hogy a protestáns Cserei Mihály a 18. század elején a katolikus Habsburg királlyal rokonszenvezzen, aki azidőtájt történetesen Anglia szövetségese volt XIV. Lajos Franciaországával szemben. 1708-ban Cserei ezt írta: „Megindult vala már Dux de Vallis⁴ a francia hajóival Hybernia felé, de megértvén, hogy az angolok már benn vadnak, arcpirulva, mint azelőtt, visszamene, az angliai királyné pedig megüzené a franciáknak, soha többször olyan állhatatlan, hamis, csalárd emberrel tractába nem ereszkedik...”.

Magyarország és Írország közös sorsának eszméje II. Rákóczi Ferenc fejedelemtől származik, aki hazája felszabadítása érdekében XIV. Lajossal kényszerült szövetségre lépni a Habsburgok ellen. Tanúja volt, hogy a magyarországi török uralom megszűnésével (1688) hogyan kebelezi be az osztrák birodalom a félig független Erdélyt, és hogy a „visszahódított” Magyarországon hogyan kezdi kiépíteni abszolút hatalmát. A Rákóczi vezette szabadságharc (1703–1711) nem annyira a reguláris hadseregek összecsapása, mint inkább gerillaháború volt. „Mióta Ceasar a gallok ellen hadat viselt, nem hiszem, hogy ehhez hasonló

¹ „Énekben hallottam, úgy volt, vagy nem volt, Tar Lőrinc hogy pokolba bément volt, Egy tüzes nyoszolyát ő látott volt, Négy szeginél négy tüzes ember áll volt.” *Tinódi Lantos Sebestyén: Zsigmond király és császárnak krónikája*, 1552. (Hét évszázad magyar versei. Budapest, Szépirodalmi, 1954, 274.); Szövérfy József szerint (St. Patrick's Purgatory and the Hungarians, in: *The Hungarian Quarterly*, 1962, 3. kötet, 115-132.) egy bizonyos György nevű lovag volt az első magyar látogató Írországból 1353-ban.

² Luxemburgi Zsigmond, 1387–1437, magyar király. Léteznek más magyar utalások is a „purgatórium”-ra: Horváth János: *A magyar irodalmi művelés kezdetei* (1931, 199.). Horváth valószínűleg téved. *A Tractatus de Purgatorio sancti Patricii* egy H. of Saltery nevű cisztercita szerzetes műve, melynek keletkezése 1179 és 1184 közé tehető. *J. M. Picard és Y. de Pontofray: Saint Patrick's s Purgatory*, Dublin, 1985).

³ A katolikus megközelítés: *P. F. Aug. Maria Rosner: Servitus Mariana Alpiciis Austriacis in Germaniae, Hungariae et Boemiae regne reparata* (1677); és amivel polemizál, a protestáns szemlélet: *Cserei Mihály: Erdély históriája* (1661–1711; 1983).

⁴ Dux de Vallis: a walesi herceg, azaz a trónkövetelő III. Jakab. *Ibid.* 408.

Az egyik legkorábbi forrásunk egy krónikarészlet,¹ amely magyar ember írországbeli látogatásáról tesz említést. Zsigmond császár uralkodása idején egy Tar Lőrinc nevű magyar pap megjárta Szt. Patrik purgatóriumát Lough Dergben. Utazásáról némiképp Szt. Brendán hajóúttjára emlékeztető latin nyelvű írásban számol be, a középkori tudósításokhoz hasonlóan nem tévén különbséget képzelet és valóság, legenda és útleírás, vallásos élmény és politikum között. Tar Lőrincsel a szívbeli aggodalom írta e pokoli riportot, ahová Szt. Patrik purgatóriumán át jutott, és ahol látta a császárt tűzön pörkölődni, hogy ily módon buzdítsa megjobbulásra az elveszés állapotában lévő uralkodót. Ez a latin nyelvű „úti beszámoló” ismert volt Tinódi Lantos Sebestyén, a népszerű 16. századi katonaköltő, a Tar látomását felelevenítő *Zsigmond király és császárunk krónikája*² (1552) szerzője előtt.

Walter Lynch, Clonfert püspöke, aki Cromwell csapatai elől 1655 után néhány évre Győr városában talált menedéket, hálából egy Szűz Mária képet ajándékozott a helybeli székesegyháznak. Ezt az 1697. évi Szt. Patrik-napi csoda után Könnyhullató Madonnaként tisztelték századokon át, és megmutatták az 1985-ben Magyarországra látogató Tomás Ó Fiaich kardinálisnak is, amint arról e sorok írójának utóbb beszámolt. Mindezt Pataky Kornél, Győr püspöke a jelen szerzőnek írt 1988. március 23-i levelében meg is erősítette.

A Mohács után területileg három részre szakadt országot vallásilag a katolikus és protestáns tömb osztotta meg.

A 17. századi magyar történész vallási hovatartozásától függően vagy együttérzéssel, vagy ellenszenvvel viseltetett Írország szorult helyzete iránt, amennyiben az ott zajló eseményekről egyáltalán említést tett. Ám ez a helyes ítéletalkotáshoz vajmi kevésbé szolgálhatott támpontul egy olyan világban, ahol a politikai szövetségkötések háttere éppoly zűrzavaros volt, mint az egyéni érdekszövetségeké.³ Így fordulhatott elő, hogy a protestáns Cserei Mihály a 18. század elején a katolikus Habsburg királlyal rokonszenvezzen, aki azidőtájt történetesen Anglia szövetségese volt XIV. Lajos Franciaországával szemben. 1708-ban Cserei ezt írta: „Megindult vala már Dux de Vallis⁴ a francia hajóival Hybernia felé, de megértvén, hogy az angolok már benn vadnak, arcpirulva, mint azelőtt, visszamene, az angliai királyné pedig megüzené a franciáknak, soha többször olyan állhatatlan, hamis, csalárd emberrel tractába nem ereszkedik...”.

Magyarország és Írország közös sorsának eszméje II. Rákóczi Ferenc fejedelemtől származik, aki hazája felszabadítása érdekében XIV. Lajossal kényszerült szövetségre lépni a Habsburgok ellen. Tanúja volt, hogy a magyarországi török uralom megszűnésével (1688) hogyan kebelezi be az osztrák birodalom a félig független Erdélyt, és hogy a „visszahódított” Magyarországon hogyan kezdi kiépíteni abszolút hatalmát. A Rákóczi vezette szabadságharc (1703–1711) nem annyira a reguláris hadseregek összecsapása, mint inkább gerillaháború volt. „Mióta Ceasar a gallok ellen hadat viselt, nem hiszem, hogy ehhez hasonló

¹ „Énekben hallottam, úgy volt, vagy nem volt, Tar Lőrinc hogy pokolba bément volt, Egy tüzes nyoszolyát ő látott volt, Négy szeginél négy tüzes ember áll volt.” *Tinódi Lantos Sebestyén: Zsigmond király és császárnak krónikája*, 1552. (Hét évszázad magyar versei. Budapest, Szépirodalmi, 1954, 274.); Szövérfy József szerint (St. Patrick's Purgatory and the Hungarians, in: *The Hungarian Quarterly*, 1962, 3. kötet, 115-132.) egy bizonyos György nevű lovag volt az első magyar látogató Írországból 1353-ban.

² Luxemburgi Zsigmond, 1387–1437, magyar király. Léteznek más magyar utalások is a „purgatórium”-ra: Horváth János: *A magyar irodalmi művelés kezdetei* (1931, 199.). Horváth valószínűleg téved. *A Tractatus de Purgatorio sancti Patricii* egy H. of Saltery nevű cisztercita szerzetes műve, melynek keletkezése 1179 és 1184 közé tehető. *J. M. Picard és Y. de Pontofray: Saint Patrick's s Purgatory*, Dublin, 1985).

³ A katolikus megközelítés: *P. F. Aug. Maria Rosner: Servitus Mariana Alpiciis Austriacis in Germaniae, Hungariae et Boemiae regne reparata* (1677); és amivel polemizál, a protestáns szemlélet: *Cserei Mihály: Erdély története* (1661–1711; 1983).

⁴ Dux de Vallis: a walesi herceg, azaz a trónkövetelő III. Jakab. *Ibid.* 408.

Az egyik legkorábbi forrásunk egy krónikarészlet,¹ amely magyar ember Írországbeli látogatásáról tesz említést. Zsigmond császár uralkodása idején egy Tar Lőrinc nevű magyar pap megjárta Szt. Patrik purgatóriumát Lough Dergben. Utazásáról némiképp Szt. Brendán hajóúttjára emlékeztető latin nyelvű írásban számol be, a középkori tudósításokhoz hasonlóan nem tévén különbséget képzelet és valóság, legenda és útleírás, vallásos élmény és politikum között. Tar Lőrincsel a szívbeli aggodalom írta e pokoli riportot, ahová Szt. Patrik purgatóriumán át jutott, és ahol látta a császárt tűzön pörkölődni, hogy ily módon buzdítsa megjobbulásra az elveszés állapotában lévő uralkodót. Ez a latin nyelvű „úti beszámoló” ismert volt Tinódi Lantos Sebestyén, a népszerű 16. századi katonaköltő, a Tar látomását felelevenítő *Zsigmond király és császáruk krónikája*² (1552) szerzője előtt.

Walter Lynch, Clonfert püspöke, aki Cromwell csapatai előtt 1655 után néhány évre Győr városában talált menedéket, hálából egy Szűz Mária képet ajándékozott a helybeli székesegyháznak. Ezt az 1697. évi Szt. Patrik-napi csoda után Könnyhullató Madonnaként tisztelték századokon át, és megmutatták az 1985-ben Magyarországra látogató Tomás Ó Fiaich kardinálisnak is, amint arról e sorok írójának utóbb beszámolt. Mindezt Pataky Kornél, Győr püspöke a jelen szerzőnek írt 1988. március 23-i levelében meg is erősítette.

A Mohács után területileg három részre szakadt országot vallásilag a katolikus és protestáns tömb osztotta meg.

A 17. századi magyar történész vallási hovatartozásától függően vagy együttérzéssel, vagy ellenszenvvel viseltetett Írország szorult helyzete iránt, amennyiben az ott zajló eseményekről egyáltalán említést tett. Ám ez a helyes ítéletalkotáshoz vajmi kevésbé szolgálhatott támpontul egy olyan világban, ahol a politikai szövetségkötések háttere éppoly zűrzavaros volt, mint az egyéni érdekszövetségeké.³ Így fordulhatott elő, hogy a protestáns Cserei Mihály a 18. század elején a katolikus Habsburg királlyal rokonszenvezzen, aki azidőtájt történetesen Anglia szövetségese volt XIV. Lajos Franciaországával szemben. 1708-ban Cserei ezt írta: „Megindult vala már Dux de Vallis⁴ a francia hajóival Hybernia felé, de megértvén, hogy az angolok már benn vadnak, arcpirulva, mint azelőtt, visszamene, az angliai királyné pedig megüzené a franciáknak, soha többször olyan állhatatlan, hamis, csalárd emberrel tractába nem ereszkedik...”.

Magyarország és Írország közös sorsának eszméje II. Rákóczi Ferenc fejedelemtől származik, aki hazája felszabadítása érdekében XIV. Lajossal kényszerült szövetségre lépni a Habsburgok ellen. Tanúja volt, hogy a magyarországi török uralom megszűnésével (1688) hogyan kebelezi be az osztrák birodalom a félig független Erdélyt, és hogy a „visszahódított” Magyarországon hogyan kezdi kiépíteni abszolút hatalmát. A Rákóczi vezette szabadságharc (1703–1711) nem annyira a reguláris hadseregek összecsapása, mint inkább gerillaháború volt. „Mióta Ceasar a gallok ellen hadat viselt, nem hiszem, hogy ehhez hasonló

¹ „Énekben hallottam, úgy volt, vagy nem volt, Tar Lőrinc hogy pokolba bément volt, Egy tüzes nyoszolyát ő látott volt, Négy szeginél négy tüzes ember áll volt.” *Tinódi Lantos Sebestyén: Zsigmond király és császárnak krónikája*, 1552. (Hét évszázad magyar versei. Budapest, Szépirodalmi, 1954, 274.); Szövérfy József szerint (St. Patrick's Purgatory and the Hungarians, in: *The Hungarian Quarterly*, 1962, 3. kötet, 115-132.) egy bizonyos György nevű lovag volt az első magyar látogató Írországból 1353-ban.

² Luxemburgi Zsigmond, 1387–1437, magyar király. Léteznek más magyar utalások is a „purgatórium”-ra: Horváth János: *A magyar irodalmi művelés kezdetei* (1931, 199.). Horváth valószínűleg téved. *A Tractatus de Purgatorio sancti Patricii* egy H. of Saltery nevű cisztercita szerzetes műve, melynek keletkezése 1179 és 1184 közé tehető. *J. M. Picard és Y. de Pontofray: Saint Patrick's s Purgatory*, Dublin, 1985).

³ A katolikus megközelítés: *P. F. Aug. Maria Rosner: Servitus Mariana Alpicis Austriacis in Germaniae, Hungariae et Boemiae regne reparata* (1677); és amivel polemizál, a protestáns szemlélet: *Cserei Mihály: Erdély históriája* (1661–1711; 1983).

⁴ Dux de Vallis: a walesi herceg, azaz a trónkövetelő III. Jakab. *Ibid.* 408.

Az egyik legkorábbi forrásunk egy krónikarészlet,¹ amely magyar ember írországbeli látogatásáról tesz említést. Zsigmond császár uralkodása idején egy Tar Lőrinc nevű magyar pap megjárta Szt. Patrik purgatóriumát Lough Dergben. Utazásáról némiképp Szt. Brendán hajóúttjára emlékeztető latin nyelvű írásban számol be, a középkori tudósításokhoz hasonlóan nem tévén különbséget képzelet és valóság, legenda és útleírás, vallásos élmény és politikum között. Tar Lőrincsel a szívbeli aggodalom írta e pokoli riportot, ahová Szt. Patrik purgatóriumán át jutott, és ahol látta a császárt tűzön pörkölődni, hogy ily módon buzdítsa megjobbulásra az elveszés állapotában lévő uralkodót. Ez a latin nyelvű „úti beszámoló” ismert volt Tinódi Lantos Sebestyén, a népszerű 16. századi katonaköltő, a Tar látomását felelevenítő *Zsigmond király és császárunk krónikája*² (1552) szerzője előtt.

Walter Lynch, Clonfert püspöke, aki Cromwell csapatai elől 1655 után néhány évre Győr városában talált menedéket, hálából egy Szűz Mária képet ajándékozott a helybeli székesegyháznak. Ezt az 1697. évi Szt. Patrik-napi csoda után Könnyhullató Madonnaként tisztelték századokon át, és megmutatták az 1985-ben Magyarországra látogató Tomás Ó Fiaich kardinálisnak is, amint arról e sorok írójának utóbb beszámolt. Mindezt Pataky Kornél, Győr püspöke a jelen szerzőnek írt 1988. március 23-i levelében meg is erősítette.

A Mohács után területileg három részre szakadt országot vallásilag a katolikus és protestáns tömb osztotta meg.

A 17. századi magyar történész vallási hovatartozásától függően vagy együttérzéssel, vagy ellenszenvvel viseltetett Írország szorult helyzete iránt, amennyiben az ott zajló eseményekről egyáltalán említést tett. Ám ez a helyes ítéletalkotáshoz vajmi kevésbé szolgálhatott támpontul egy olyan világban, ahol a politikai szövetségekötések háttere éppoly zűrzavaros volt, mint az egyéni érdekszövetségeké.³ Így fordulhatott elő, hogy a protestáns Cserei Mihály a 18. század elején a katolikus Habsburg királlyal rokonszenvezzen, aki azidőtájt történetesen Anglia szövetségese volt XIV. Lajos Franciaországával szemben. 1708-ban Cserei ezt írta: „Megindult vala már Dux de Vallis⁴ a francia hajóival Hybernia felé, de megértvén, hogy az angolok már benn vadnak, arcpirulva, mint azelőtt, visszamene, az angliai királyné pedig megüzené a franciáknak, soha többször olyan állhatatlan, hamis, csalárd emberrel tractába nem ereszkedik...”.

Magyarország és Írország közös sorsának eszméje II. Rákóczi Ferenc fejedelemtől származik, aki hazája felszabadítása érdekében XIV. Lajossal kényszerült szövetségre lépni a Habsburgok ellen. Tanúja volt, hogy a magyarországi török uralom megszűnésével (1688) hogyan kebelezi be az osztrák birodalom a félig független Erdélyt, és hogy a „visszahódított” Magyarországon hogyan kezdi kiépíteni abszolút hatalmát. A Rákóczi vezette szabadságharc (1703–1711) nem annyira a reguláris hadseregek összecsapása, mint inkább gerillaháború volt. „Mióta Ceasar a gallok ellen hadat viselt, nem hiszem, hogy ehhez hasonló

¹ „Énekben hallottam, úgy volt, vagy nem volt, Tar Lőrinc hogy pokolba bément volt, Egy tüzes nyoszolyát ő látott volt, Négy szeginél négy tüzes ember áll volt.” *Tinódi Lantos Sebestyén: Zsigmond király és császárnak krónikája*, 1552. (Hét évszázad magyar versei. Budapest, Szépirodalmi, 1954, 274.); Szövérfy József szerint (St. Patrick's Purgatory and the Hungarians, in: *The Hungarian Quarterly*, 1962, 3. kötet, 115-132.) egy bizonyos György nevű lovag volt az első magyar látogató Írországból 1353-ban.

² Luxemburgi Zsigmond, 1387–1437, magyar király. Léteznek más magyar utalások is a „purgatórium”-ra: Horváth János: *A magyar irodalmi művelés kezdetei* (1931, 199.). Horváth valószínűleg téved. *A Tractatus de Purgatorio sancti Patricii* egy H. of Saltery nevű cisztercita szerzetes műve, melynek keletkezése 1179 és 1184 közé tehető. *J. M. Picard és Y. de Pontofray: Saint Patrick's s Purgatory*, Dublin, 1985).

³ A katolikus megközelítés: *P. F. Aug. Maria Rosner: Servitus Mariana Alpiciis Austriacis in Germaniae, Hungariae et Boemiae regne reparata* (1677); és amivel polemizál, a protestáns szemlélet: *Cserei Mihály: Erdély története* (1661–1711; 1983).

⁴ Dux de Vallis: a walesi herceg, azaz a trónkövetelő III. Jakab. *Ibid.* 408.

Az egyik legkorábbi forrásunk egy krónikarészlet,¹ amely magyar ember írországbeli látogatásáról tesz említést. Zsigmond császár uralkodása idején egy Tar Lőrinc nevű magyar pap megjárta Szt. Patrik purgatóriumát Lough Dergben. Utazásáról némiképp Szt. Brendán hajóútjára emlékeztető latin nyelvű írásban számol be, a középkori tudósításokhoz hasonlóan nem tévén különbséget képzelet és valóság, legenda és útleírás, vallásos élmény és politikum között. Tar Lőrincsel a szívbéli aggodalom írta e pokoli riportot, ahová Szt. Patrik purgatóriumán át jutott, és ahol látta a császárt tűzön pörkölődni, hogy ily módon buzdítsa megjobbulásra az elveszés állapotában lévő uralkodót. Ez a latin nyelvű „úti beszámoló” ismert volt Tinódi Lantos Sebestyén, a népszerű 16. századi katonaköltő, a Tar látomását felelevenítő *Zsigmond király és császárunk krónikája*² (1552) szerzője előtt.

Walter Lynch, Clonfert püspöke, aki Cromwell csapatai elől 1655 után néhány évre Győr városában talált menedéket, hálából egy Szűz Mária képet ajándékozott a helybéli székesegyháznak. Ezt az 1697. évi Szt. Patrik-napi csoda után Könnyhullató Madonnaként tisztelték századokon át, és megmutatták az 1985-ben Magyarországra látogató Tomás Ó Fiaich kardinálisnak is, amint arról e sorok írójának utóbb beszámolt. Mindezt Pataky Kornél, Győr püspöke a jelen szerzőnek írt 1988. március 23-i levelében meg is erősítette.

A Mohács után területileg három részre szakadt országot vallásilag a katolikus és protestáns tömb osztotta meg.

A 17. századi magyar történész vallási hovatartozásától függően vagy együttérzéssel, vagy ellenszenvvel viseltetett Írország szorult helyzete iránt, amennyiben az ott zajló eseményekről egyáltalán említést tett. Ám ez a helyes ítéletalkotáshoz vajmi kevéssé szolgálhatott támpontul egy olyan világban, ahol a politikai szövetségkötések háttere éppoly zűrzavaros volt, mint az egyéni érdekszövetségeké.³ Így fordulhatott elő, hogy a protestáns Cserei Mihály a 18. század elején a katolikus Habsburg királlyal rokonszenvezzen, aki azidőtájt történetesen Anglia szövetségese volt XIV. Lajos Franciaországával szemben. 1708-ban Cserei ezt írta: „Megindult vala már Dux de Vallis⁴ a francia hajóival Hybernia felé, de megértvén, hogy az anglosok már benn vadnak, arcpirulva, mint azelőtt, visszamene, az angliai királyné pedig megüzené a franciáknak, soha többször olyan állhatatlan, hamis, csalárd emberrel tractába nem ereszkedik...”.

Magyarország és Írország közös sorsának eszméje II. Rákóczi Ferenc fejedelemtől származik, aki hazája felszabadítása érdekében XIV. Lajossal kényszerült szövetségre lépni a Habsburgok ellen. Tanúja volt, hogy a magyarországi török uralom megszűnésével (1688) hogyan kebelezi be az osztrák birodalom a félig független Erdélyt, és hogy a „visszahódított” Magyarországon hogyan kezdi kiépíteni abszolút hatalmát. A Rákóczi vezette szabadságharc (1703–1711) nem annyira a reguláris hadseregek összecsapása, mint inkább gerillaháború volt. „Mióta Ceasar a gallok ellen hadat viselt, nem hiszem, hogy ehhez hasonló

¹ „Énekben hallottam, úgy volt, vagy nem volt, Tar Lőrinc hogy pokolba bément volt, Egy tüzes nyoszolyát ő látott volt, Négy szeginél négy tüzes ember áll volt.” *Tinódi Lantos Sebestyén: Zsigmond király és császárnak krónikája*, 1552. (Hét évszázad magyar versei. Budapest, Szépirodalmi, 1954, 274.); Szövérfy József szerint (St. Patrick's Purgatory and the Hungarians, in: *The Hungarian Quarterly*, 1962, 3. kötet, 115-132.) egy bizonyos György nevű lovag volt az első magyar látogató Írországból 1353-ban.

² Luxemburgi Zsigmond, 1387–1437, magyar király. Léteznek más magyar utalások is a „purgatórium”-ra: Horváth János: *A magyar irodalmi művelés kezdetei* (1931, 199.). Horváth valószínűleg téved. *A Tractatus de Purgatorio sancti Patricii* egy H. of Saltery nevű cisztercita szerzetes műve, melynek keletkezése 1179 és 1184 közé tehető. *J. M. Picard és Y. de Pontofray: Saint Patrick's s Purgatory*, Dublin, 1985).

³ A katolikus megközelítés: *P. F. Aug. Maria Rosner: Servitus Mariana Alpiciis Austriacis in Germaniae, Hungariae et Boemiae regne reparata* (1677); és amivel polemizál, a protestáns szemlélet: *Cserei Mihály: Erdély históriája* (1661–1711; 1983).

⁴ Dux de Vallis: a walesi herceg, azaz a trónkövetelő III. Jakab. *Ibid.* 408.

Az egyik legkorábbi forrásunk egy krónikarészlet,¹ amely magyar ember írországbeli látogatásáról tesz említést. Zsigmond császár uralkodása idején egy Tar Lőrinc nevű magyar pap megjárta Szt. Patrik purgatóriumát Lough Dergben. Utazásáról némiképp Szt. Brendán hajóúttjára emlékeztető latin nyelvű írásban számol be, a középkori tudósításokhoz hasonlóan nem tévén különbséget képzelet és valóság, legenda és útleírás, vallásos élmény és politikum között. Tar Lőrincsel a szívbeli aggodalom írta e pokoli riportot, ahová Szt. Patrik purgatóriumán át jutott, és ahol látta a császárt tűzön pörkölődni, hogy ily módon buzdítsa megjobbulásra az elveszés állapotában lévő uralkodót. Ez a latin nyelvű „úti beszámoló” ismert volt Tinódi Lantos Sebestyén, a népszerű 16. századi katonaköltő, a Tar látomását felelevenítő *Zsigmond király és császárunk krónikája*² (1552) szerzője előtt.

Walter Lynch, Clonfert püspöke, aki Cromwell csapatai elől 1655 után néhány évre Győr városában talált menedéket, hálaából egy Szűz Mária képet ajándékozott a helybeli székesegyháznak. Ezt az 1697. évi Szt. Patrik-napi csoda után Könnyhullató Madonnaként tisztelték századokon át, és megmutatták az 1985-ben Magyarországra látogató Tomás Ó Fiaich kardinálisnak is, amint arról e sorok írójának utóbb beszámolt. Mindezt Pataky Kornél, Győr püspöke a jelen szerzőnek írt 1988. március 23-i levelében meg is erősítette.

A Mohács után területileg három részre szakadt országot vallásilag a katolikus és protestáns tömb osztotta meg.

A 17. századi magyar történész vallási hovatartozásától függően vagy együttérzéssel, vagy ellenszenvvel viseltetett Írország szorult helyzete iránt, amennyiben az ott zajló eseményekről egyáltalán említést tett. Ám ez a helyes ítéletalkotáshoz vajmi kevésbé szolgálhatott támpontul egy olyan világban, ahol a politikai szövetségkötések háttere éppoly zűrzavaros volt, mint az egyéni érdekszövetségeké.³ Így fordulhatott elő, hogy a protestáns Cserei Mihály a 18. század elején a katolikus Habsburg királlyal rokonszenvezzen, aki azidőtájt történetesen Anglia szövetségese volt XIV. Lajos Franciaországával szemben. 1708-ban Cserei ezt írta: „Megindult vala már Dux de Vallis⁴ a francia hajóival Hybernia felé, de megértvén, hogy az angolok már benn vadnak, arcpirulva, mint azelőtt, visszamene, az angliai királyné pedig megüzené a franciáknak, soha többször olyan állhatatlan, hamis, csalárd emberrel tractába nem ereszkedik...”.

Magyarország és Írország közös sorsának eszméje II. Rákóczi Ferenc fejedelemtől származik, aki hazája felszabadítása érdekében XIV. Lajossal kényszerült szövetségre lépni a Habsburgok ellen. Tanúja volt, hogy a magyarországi török uralom megszűnésével (1688) hogyan kebelezi be az osztrák birodalom a félig független Erdélyt, és hogy a „visszahódított” Magyarországon hogyan kezdi kiépíteni abszolút hatalmát. A Rákóczi vezette szabadságharc (1703–1711) nem annyira a reguláris hadseregek összecsapása, mint inkább gerillaháború volt. „Mióta Ceasar a gallok ellen hadat viselt, nem hiszem, hogy ehhez hasonló

¹ „Énekben hallottam, úgy volt, vagy nem volt, Tar Lőrinc hogy pokolba bément volt, Egy tüzes nyoszolyát ő látott volt, Négy szeginél négy tüzes ember áll volt.” *Tinódi Lantos Sebestyén: Zsigmond király és császárnak krónikája*, 1552. (Hét évszázad magyar versei. Budapest, Szépirodalmi, 1954, 274.); Szövérfy József szerint (St. Patrick's Purgatory and the Hungarians, in: *The Hungarian Quarterly*, 1962, 3. kötet, 115-132.) egy bizonyos György nevű lovag volt az első magyar látogató Írországból 1353-ban.

² Luxemburgi Zsigmond, 1387–1437, magyar király. Léteznek más magyar utalások is a „purgatórium”-ra: Horváth János: *A magyar irodalmi művelés kezdetei* (1931, 199.). Horváth valószínűleg téved. *A Tractatus de Purgatorio sancti Patricii* egy H. of Saltery nevű cisztercita szerzetes műve, melynek keletkezése 1179 és 1184 közé tehető. *J. M. Picard és Y. de Pontofray: Saint Patrick's s Purgatory*, Dublin, 1985).

³ A katolikus megközelítés: *P. F. Aug. Maria Rosner: Servitus Mariana Alpiciis Austriacis in Germaniae, Hungariae et Boemiae regne reparata* (1677); és amivel polemizál, a protestáns szemlélet: *Cserei Mihály: Erdély históriája* (1661–1711; 1983).

⁴ Dux de Vallis: a walesi herceg, azaz a trónkövetelő III. Jakab. *Ibid.* 408.

Az egyik legkorábbi forrásunk egy krónikarészlet,¹ amely magyar ember írországbeli látogatásáról tesz említést. Zsigmond császár uralkodása idején egy Tar Lőrinc nevű magyar pap megjárta Szt. Patrik purgatóriumát Lough Dergben. Utazásáról némiképp Szt. Brendán hajóútjára emlékeztető latin nyelvű írásban számol be, a középkori tudósításokhoz hasonlóan nem tévén különbséget képzelet és valóság, legenda és útleírás, vallásos élmény és politikum között. Tar Lőrincsel a szívbéli aggodalom írta e pokoli riportot, ahová Szt. Patrik purgatóriumán át jutott, és ahol látta a császárt tűzön pörkölődni, hogy ily módon buzdítsa megjobbulásra az elveszés állapotában lévő uralkodót. Ez a latin nyelvű „úti beszámoló” ismert volt Tinódi Lantos Sebestyén, a népszerű 16. századi katonaköltő, a Tar látomását felelevenítő *Zsigmond király és császárunk krónikája*² (1552) szerzője előtt.

Walter Lynch, Clonfert püspöke, aki Cromwell csapatai elől 1655 után néhány évre Győr városában talált menedéket, hálából egy Szűz Mária képet ajándékozott a helybéli székesegyháznak. Ezt az 1697. évi Szt. Patrik-napi csoda után Könnyhullató Madonnaként tisztelték századokon át, és megmutatták az 1985-ben Magyarországra látogató Tomás Ó Fiaich kardinálisnak is, amint arról e sorok írójának utóbb beszámolt. Mindezt Pataky Kornél, Győr püspöke a jelen szerzőnek írt 1988. március 23-i levelében meg is erősítette.

A Mohács után területileg három részre szakadt országot vallásilag a katolikus és protestáns tömb osztotta meg.

A 17. századi magyar történész vallási hovatartozásától függően vagy együttérzéssel, vagy ellenszenvvel viseltetett Írország szorult helyzete iránt, amennyiben az ott zajló eseményekről egyáltalán említést tett. Ám ez a helyes ítéletalkotáshoz vajmi kevéssé szolgálhatott támpontul egy olyan világban, ahol a politikai szövetségkötések háttere éppoly zűrzavaros volt, mint az egyéni érdekszövetségeké.³ Így fordulhatott elő, hogy a protestáns Cserei Mihály a 18. század elején a katolikus Habsburg királlyal rokonszenvezzen, aki azidőtájt történetesen Anglia szövetségese volt XIV. Lajos Franciaországával szemben. 1708-ban Cserei ezt írta: „Megindult vala már Dux de Vallis⁴ a francia hajóival Hybernia felé, de megértvén, hogy az anglosok már benn vadnak, arcpirulva, mint azelőtt, visszamene, az angliai királyné pedig megüzené a franciáknak, soha többször olyan állhatatlan, hamis, csalárd emberrel tractába nem ereszkedik...”.

Magyarország és Írország közös sorsának eszméje II. Rákóczi Ferenc fejedelemtől származik, aki hazája felszabadítása érdekében XIV. Lajossal kényszerült szövetségre lépni a Habsburgok ellen. Tanúja volt, hogy a magyarországi török uralom megszűnésével (1688) hogyan kebelezi be az osztrák birodalom a félig független Erdélyt, és hogy a „visszahódított” Magyarországon hogyan kezdi kiépíteni abszolút hatalmát. A Rákóczi vezette szabadságharc (1703–1711) nem annyira a reguláris hadseregek összecsapása, mint inkább gerillaháború volt. „Mióta Ceasar a gallok ellen hadat viselt, nem hiszem, hogy ehhez hasonló

¹ „Éneken hallottam, úgy volt, vagy nem volt, Tar Lőrinc hogy pokolba bément volt, Egy tüzes nyoszolyát ő látott volt, Négy szeginél négy tüzes ember áll volt.” *Tinódi Lantos Sebestyén: Zsigmond király és császárnak krónikája*, 1552. (Hét évszázad magyar versei. Budapest, Szépirodalmi, 1954, 274.); Szövérfy József szerint (St. Patrick's Purgatory and the Hungarians, in: *The Hungarian Quarterly*, 1962, 3. kötet, 115-132.) egy bizonyos György nevű lovag volt az első magyar látogató Írországból 1353-ban.

² Luxemburgi Zsigmond, 1387–1437, magyar király. Léteznek más magyar utalások is a „purgatórium”-ra: Horváth János: *A magyar irodalmi művelés kezdetei* (1931, 199.). Horváth valószínűleg téved. *A Tractatus de Purgatorio sancti Patricii* egy H. of Saltery nevű cisztercita szerzetes műve, melynek keletkezése 1179 és 1184 közé tehető. *J. M. Picard és Y. de Pontofray: Saint Patrick's s Purgatory*, Dublin, 1985).

³ A katolikus megközelítés: *P. F. Aug. Maria Rosner: Servitus Mariana Alpiciis Austriacis in Germaniae, Hungariae et Boemiae regne reparata* (1677); és amivel polemizál, a protestáns szemlélet: *Cserei Mihály: Erdély históriája* (1661–1711; 1983).

⁴ Dux de Vallis: a walesi herceg, azaz a trónkövetelő III. Jakab. *Ibid.* 408.

Az egyik legkorábbi forrásunk egy krónikarészlet,¹ amely magyar ember írországbeli látogatásáról tesz említést. Zsigmond császár uralkodása idején egy Tar Lőrinc nevű magyar pap megjárta Szt. Patrik purgatóriumát Lough Dergben. Utazásáról némiképp Szt. Brendán hajóúttjára emlékeztető latin nyelvű írásban számol be, a középkori tudósításokhoz hasonlóan nem tévén különbséget képzelet és valóság, legenda és útleírás, vallásos élmény és politikum között. Tar Lőrincsel a szívbeli aggodalom írta e pokoli riportot, ahová Szt. Patrik purgatóriumán át jutott, és ahol látta a császárt tűzön pörkölődni, hogy ily módon buzdítsa megjobbulásra az elveszés állapotában lévő uralkodót. Ez a latin nyelvű „úti beszámoló” ismert volt Tinódi Lantos Sebestyén, a népszerű 16. századi katonaköltő, a Tar látomását felelevenítő *Zsigmond király és császárunk krónikája*² (1552) szerzője előtt.

Walter Lynch, Clonfert püspöke, aki Cromwell csapatai elől 1655 után néhány évre Győr városában talált menedéket, hálából egy Szűz Mária képet ajándékozott a helybeli székesegyháznak. Ezt az 1697. évi Szt. Patrik-napi csoda után Könnyhullató Madonnaként tisztelték századokon át, és megmutatták az 1985-ben Magyarországra látogató Tomás Ó Fiaich kardinálisnak is, amint arról e sorok írójának utóbb beszámolt. Mindezt Pataky Kornél, Győr püspöke a jelen szerzőnek írt 1988. március 23-i levelében meg is erősítette.

A Mohács után területileg három részre szakadt országot vallásilag a katolikus és protestáns tömb osztotta meg.

A 17. századi magyar történész vallási hovatartozásától függően vagy együttérzéssel, vagy ellenszenvvel viseltetett Írország szorult helyzete iránt, amennyiben az ott zajló eseményekről egyáltalán említést tett. Ám ez a helyes ítéletalkotáshoz vajmi kevésbé szolgálhatott támpontul egy olyan világban, ahol a politikai szövetségkötések háttere éppoly zűrzavaros volt, mint az egyéni érdekszövetségeké.³ Így fordulhatott elő, hogy a protestáns Cserei Mihály a 18. század elején a katolikus Habsburg királlyal rokonszenvezzen, aki azidőtájt történetesen Anglia szövetségese volt XIV. Lajos Franciaországával szemben. 1708-ban Cserei ezt írta: „Megindult vala már Dux de Vallis⁴ a francia hajóival Hybernia felé, de megértvén, hogy az angolok már benn vadnak, arcpirulva, mint azelőtt, visszamene, az angliai királyné pedig megüzené a franciáknak, soha többször olyan állhatatlan, hamis, csalárd emberrel tractába nem ereszkedik...”.

Magyarország és Írország közös sorsának eszméje II. Rákóczi Ferenc fejedelemtől származik, aki hazája felszabadítása érdekében XIV. Lajossal kényszerült szövetségre lépni a Habsburgok ellen. Tanúja volt, hogy a magyarországi török uralom megszűnésével (1688) hogyan kebelezi be az osztrák birodalom a félig független Erdélyt, és hogy a „visszahódított” Magyarországon hogyan kezdi kiépíteni abszolút hatalmát. A Rákóczi vezette szabadságharc (1703–1711) nem annyira a reguláris hadseregek összecsapása, mint inkább gerillaháború volt. „Mióta Ceasar a gallok ellen hadat viselt, nem hiszem, hogy ehhez hasonló

¹ „Énekben hallottam, úgy volt, vagy nem volt, Tar Lőrinc hogy pokolba bément volt, Egy tüzes nyoszolyát ő látott volt, Négy szeginél négy tüzes ember áll volt.” *Tinódi Lantos Sebestyén: Zsigmond király és császárnak krónikája*, 1552. (Hét évszázad magyar versei. Budapest, Szépirodalmi, 1954, 274.); Szövérfy József szerint (St. Patrick's Purgatory and the Hungarians, in: *The Hungarian Quarterly*, 1962, 3. kötet, 115-132.) egy bizonyos György nevű lovag volt az első magyar látogató Írországból 1353-ban.

² Luxemburgi Zsigmond, 1387–1437, magyar király. Léteznek más magyar utalások is a „purgatórium”-ra: Horváth János: *A magyar irodalmi művelés kezdetei* (1931, 199.). Horváth valószínűleg téved. *A Tractatus de Purgatorio sancti Patricii* egy H. of Saltery nevű cisztercita szerzetes műve, melynek keletkezése 1179 és 1184 közé tehető. *J. M. Picard és Y. de Pontofray: Saint Patrick's s Purgatory*, Dublin, 1985).

³ A katolikus megközelítés: *P. F. Aug. Maria Rosner: Servitus Mariana Alpiciis Austriacis in Germaniae, Hungariae et Boemiae regne reparata* (1677); és amivel polemizál, a protestáns szemlélet: *Cserei Mihály: Erdély históriája* (1661–1711; 1983).

⁴ Dux de Vallis: a walesi herceg, azaz a trónkövetelő III. Jakab. *Ibid.* 408.

Az egyik legkorábbi forrásunk egy krónikarészlet,¹ amely magyar ember Írországbeli látogatásáról tesz említést. Zsigmond császár uralkodása idején egy Tar Lőrinc nevű magyar pap megjárta Szt. Patrik purgatóriumát Lough Dergben. Utazásáról némiképp Szt. Brendán hajóúttjára emlékeztető latin nyelvű írásban számol be, a középkori tudósításokhoz hasonlóan nem tévén különbséget képzelet és valóság, legenda és útleírás, vallásos élmény és politikum között. Tar Lőrincsel a szívbeli aggodalom írta e pokoli riportot, ahová Szt. Patrik purgatóriumán át jutott, és ahol látta a császárt tűzön pörkölődni, hogy ily módon buzdítsa megjobbulásra az elveszés állapotában lévő uralkodót. Ez a latin nyelvű „úti beszámoló” ismert volt Tinódi Lantos Sebestyén, a népszerű 16. századi katonaköltő, a Tar látomását felelevenítő *Zsigmond király és császárunk krónikája*² (1552) szerzője előtt.

Walter Lynch, Clonfert püspöke, aki Cromwell csapatai elől 1655 után néhány évre Győr városában talált menedéket, hálából egy Szűz Mária képet ajándékozott a helybeli székesegyháznak. Ezt az 1697. évi Szt. Patrik-napi csoda után Könnyhullató Madonnaként tisztelték századokon át, és megmutatták az 1985-ben Magyarországra látogató Tomás Ó Fiaich kardinálisnak is, amint arról e sorok írójának utóbb beszámolt. Mindezt Pataky Kornél, Győr püspöke a jelen szerzőnek írt 1988. március 23-i levelében meg is erősítette.

A Mohács után területileg három részre szakadt országot vallásilag a katolikus és protestáns tömb osztotta meg.

A 17. századi magyar történész vallási hovatartozásától függően vagy együttérzéssel, vagy ellenszenvvel viseltetett Írország szorult helyzete iránt, amennyiben az ott zajló eseményekről egyáltalán említést tett. Ám ez a helyes ítéletalkotáshoz vajmi kevésbé szolgálhatott támpontul egy olyan világban, ahol a politikai szövetségkötések háttere éppoly zűrzavaros volt, mint az egyéni érdekszövetségeké.³ Így fordulhatott elő, hogy a protestáns Cserei Mihály a 18. század elején a katolikus Habsburg királlyal rokonszenvezzen, aki azidőtájt történetesen Anglia szövetségese volt XIV. Lajos Franciaországával szemben. 1708-ban Cserei ezt írta: „Megindult vala már Dux de Vallis⁴ a francia hajóival Hybernia felé, de megértvén, hogy az angolok már benn vadnak, arcpirulva, mint azelőtt, visszamene, az angliai királyné pedig megüzené a franciáknak, soha többször olyan állhatatlan, hamis, csalárd emberrel tractába nem ereszkedik...”.

Magyarország és Írország közös sorsának eszméje II. Rákóczi Ferenc fejedelemtől származik, aki hazája felszabadítása érdekében XIV. Lajossal kényszerült szövetségre lépni a Habsburgok ellen. Tanúja volt, hogy a magyarországi török uralom megszűnésével (1688) hogyan kebelezi be az osztrák birodalom a félig független Erdélyt, és hogy a „visszahódított” Magyarországon hogyan kezdi kiépíteni abszolút hatalmát. A Rákóczi vezette szabadságharc (1703–1711) nem annyira a reguláris hadseregek összecsapása, mint inkább gerillaháború volt. „Mióta Ceasar a gallok ellen hadat viselt, nem hiszem, hogy ehhez hasonló

¹ „Énekben hallottam, úgy volt, vagy nem volt, Tar Lőrinc hogy pokolba bément volt, Egy tüzes nyoszolyát ő látott volt, Négy szeginél négy tüzes ember áll volt.” *Tinódi Lantos Sebestyén: Zsigmond király és császárnak krónikája*, 1552. (Hét évszázad magyar versei. Budapest, Szépirodalmi, 1954, 274.); Szövérfy József szerint (St. Patrick's Purgatory and the Hungarians, in: The Hungarian Quarterly, 1962, 3. kötet, 115-132.) egy bizonyos György nevű lovag volt az első magyar látogató Írországból 1353-ban.

² Luxemburgi Zsigmond, 1387–1437, magyar király. Léteznek más magyar utalások is a „purgatórium”-ra: Horváth János: A magyar irodalmi művelés kezdetei (1931, 199.). Horváth valószínűleg téved. A *Tractatus de Purgatorio sancti Patricii* egy H. of Saltery nevű cisztercita szerzetes műve, melynek keletkezése 1179 és 1184 közé tehető. (J. M. Picard és Y. de Pontofray: Saint Patrick's s Purgatory, Dublin, 1985).

³ A katolikus megközelítés: P. F. Aug. Maria Rosner: Servitus Mariana Alpiciis Austriacis in Germaniae, Hungariae et Boemiae regne reparata (1677); és amivel polemizál, a protestáns szemlélet: Cserei Mihály: Erdély története (1661–1711; 1983).

⁴ Dux de Vallis: a walesi herceg, azaz a trónkövetelő III. Jakab. Ibid. 408.

Az egyik legkorábbi forrásunk egy krónikarészlet,¹ amely magyar ember írországbeli látogatásáról tesz említést. Zsigmond császár uralkodása idején egy Tar Lőrinc nevű magyar pap megjárta Szt. Patrik purgatóriumát Lough Dergben. Utazásáról némiképp Szt. Brendán hajóúttjára emlékeztető latin nyelvű írásban számol be, a középkori tudósításokhoz hasonlóan nem tévén különbséget képzelet és valóság, legenda és útleírás, vallásos élmény és politikum között. Tar Lőrincsel a szívbeli aggodalom írta e pokoli riportot, ahová Szt. Patrik purgatóriumán át jutott, és ahol látta a császárt tűzön pörkölődni, hogy ily módon buzdítsa megjobbulásra az elveszés állapotában lévő uralkodót. Ez a latin nyelvű „úti beszámoló” ismert volt Tinódi Lantos Sebestyén, a népszerű 16. századi katonaköltő, a Tar látomását felelevenítő *Zsigmond király és császárunk krónikája*² (1552) szerzője előtt.

Walter Lynch, Clonfert püspöke, aki Cromwell csapatai elől 1655 után néhány évre Győr városában talált menedéket, hálából egy Szűz Mária képet ajándékozott a helybeli székesegyháznak. Ezt az 1697. évi Szt. Patrik-napi csoda után Könnyhullató Madonnaként tisztelték századokon át, és megmutatták az 1985-ben Magyarországra látogató Tomás Ó Fiaich kardinálisnak is, amint arról e sorok írójának utóbb beszámolt. Mindezt Pataky Kornél, Győr püspöke a jelen szerzőnek írt 1988. március 23-i levelében meg is erősítette.

A Mohács után területileg három részre szakadt országot vallásilag a katolikus és protestáns tömb osztotta meg.

A 17. századi magyar történész vallási hovatartozásától függően vagy együttérzéssel, vagy ellenszenvvel viseltetett Írország szorult helyzete iránt, amennyiben az ott zajló eseményekről egyáltalán említést tett. Ám ez a helyes ítéletalkotáshoz vajmi kevésbé szolgálhatott támpontul egy olyan világban, ahol a politikai szövetségekötések háttere éppoly zűrzavaros volt, mint az egyéni érdekszövetségeké.³ Így fordulhatott elő, hogy a protestáns Cserei Mihály a 18. század elején a katolikus Habsburg királlyal rokonszenvezzen, aki azidőtájt történetesen Anglia szövetségese volt XIV. Lajos Franciaországával szemben. 1708-ban Cserei ezt írta: „Megindult vala már Dux de Vallis⁴ a francia hajóival Hybernia felé, de megértvén, hogy az angolok már benn vadnak, arcpirulva, mint azelőtt, visszamene, az angliai királyné pedig megüzené a franciáknak, soha többször olyan állhatatlan, hamis, csalárd emberrel tractába nem ereszkedik...”.

Magyarország és Írország közös sorsának eszméje II. Rákóczi Ferenc fejedelemtől származik, aki hazája felszabadítása érdekében XIV. Lajossal kényszerült szövetségre lépni a Habsburgok ellen. Tanúja volt, hogy a magyarországi török uralom megszűnésével (1688) hogyan kebelezi be az osztrák birodalom a félig független Erdélyt, és hogy a „visszahódított” Magyarországon hogyan kezdi kiépíteni abszolút hatalmát. A Rákóczi vezette szabadságharc (1703–1711) nem annyira a reguláris hadseregek összecsapása, mint inkább gerillaháború volt. „Mióta Ceasar a gallok ellen hadat viselt, nem hiszem, hogy ehhez hasonló

¹ „Énekben hallottam, úgy volt, vagy nem volt, Tar Lőrinc hogy pokolba bément volt, Egy tüzes nyoszolyát ő látott volt, Négy szeginél négy tüzes ember áll volt.” *Tinódi Lantos Sebestyén: Zsigmond király és császárnak krónikája*, 1552. (Hét évszázad magyar versei. Budapest, Szépirodalmi, 1954, 274.); Szövérfy József szerint (St. Patrick's Purgatory and the Hungarians, in: *The Hungarian Quarterly*, 1962, 3. kötet, 115-132.) egy bizonyos György nevű lovag volt az első magyar látogató Írországból 1353-ban.

² Luxemburgi Zsigmond, 1387–1437, magyar király. Léteznek más magyar utalások is a „purgatórium”-ra: Horváth János: *A magyar irodalmi művelés kezdetei* (1931, 199.). Horváth valószínűleg téved. *A Tractatus de Purgatorio sancti Patricii* egy H. of Saltery nevű cisztercita szerzetes műve, melynek keletkezése 1179 és 1184 közé tehető. *J. M. Picard és Y. de Pontofray: Saint Patrick's s Purgatory*, Dublin, 1985).

³ A katolikus megközelítés: *P. F. Aug. Maria Rosner: Servitus Mariana Alpiciis Austriacis in Germaniae, Hungariae et Boemiae regne reparata* (1677); és amivel polemizál, a protestáns szemlélet: *Cserei Mihály: Erdély históriája* (1661–1711; 1983).

⁴ Dux de Vallis: a walesi herceg, azaz a trónkövetelő III. Jakab. *Ibid.* 408.